СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 292. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 16 грудня, 1933.

VOL. XLI. No. 292. Jersey City, N. J., Saturday, December 16, 1933. THREE CENTS.

БОРОТЬБА ЗА КОМПАНІЙНУ ЮНІЮ ПЕРЕД УРЯДОМ

ВАШИНҐТОН. — Боротьба за право робітників вибирати своїх представників до переговорів з підприємством за умови праці дійшла до драматичного закінчення перед федеральною робітничою радою.

Ще про підприємство Віртом Стіл Ко., проти котрого підняли жалобу робітники, що підприємство робить зусилля, щоби робітники признали своєю представницею компанійну юнію. Голова робітничої ради пробував остерегти підприємство перед такою політикою, як нарушенням федерального закона про відбудову краю, але урядовці підприємства не хотіли получити його телефоном з дирекцією підприємства. Супроти цього генерал Джансон загрозив підприємству, що на випадок, як підприємство не відкличе своїх заходів, федеральний уряд буде трактувати підприємство як проступника проти закона про відбудову краю.

ЗАМІШАННЯ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Нюйорський департамент здоровля викрив ще один доказ замішання, яке настало по відкликанню прогибіції. Д-р Він, міський лікар, ствердив на основі широкого слідства, що в торговлі продається правильно горівку за горівку кращої якости, ніж вона справді є. Майже кожда фляшка має наліпки іншої, кращої якости, ніж на це заслугує напиток у фляшці.

Щоби покінчити з цього роду практикою, деякі політики радять впустити до Америки більшу скількість канадійської горівки. Цьому противляться краєві продуценти, які натякають, що між горівками з фальшивими наліпками є певно богато горівок з Канади. Федеральний уряд, здається, схиляється до спровадження з Канади всеї американської горівки, яка знаходиться в канадійських магазинах. Колиб уряд на це рішився, то з Канади спровадять до 25 міліонів ґальонів.

БОКСЕР КАРНЕРА БАНКРОТУЄ.

НЮ ЙОРК. — Перед місцевим судом відбулося переслухання в справі банкротства світового чемпіона кулачної бійки, Пріма Карнери. Карнеру допитувано кілька годин, але він міг сказати про свої фінансові обставини дуже мало, бо все лишив свому менаджерові, Луїсовиココ Соресі, що тепер в Італії. Карнера сказав між іншим, що за кулачну бійку, за яку він добув був титул чемпіона, дістав усього 360 долярів. Він каже теж, що ніколи не старався виексекувати признані йому судом 63,000 долярів від свого бувшого менаджера, бо всі знали, що цей менаджер не має цента.

ЛИНДБЕРҐИ ВЖЕ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ.

САН ХУАН (Пуерто Ріко). — Полковник Линдберґ і його жінка прилетіли сюди з Трінідаду. В цей спосіб вони вперше осіли на територію Злучених Держав, яку покинули ще в липні.

По офіціяльним привитанню представниками американського уряду і публики Линдберґ забрався негайно наглядати направки свого літака.

У Ню Йорку вже лаґодяться на приняття летунів. Мають вони осісти на Ґлен Кертис Ейрпорт.

Ліґа Націй запросила Линдберґа до співпраці щодо реґуляції цивільного летництва.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ЗЛОЧИНСТВА.

ШИКАҐО. — Поліція заскочила в одній робітні для направи авт бандита Джана Гемилтона, що втік у вересні з вязниці в Мішиґен Сіти. Бандит убив одного поліцая та втік. Товариш убитого піймав жінку, котра була з бандитом. Арештована каже, що вона не знала, що її товариш небезпечний опришок.

Зі шпиталю для божевільних вязнів у Данеморі, в стейті Ню Йорк, утік напів божевільний вязень Веслі Олджер. Мороз заставив його проситися погрітись до одної фарми, котрої власник припадково не знав про втечу вязня. Коли вязень заснув у ліжку, до хати застукали шукаючі його сторожі та собі просили погрітись. У розмові з ними фармер сказав, що він уже має одного змерзлого гостя. Сторожі казали себе повести до нього та піймали втікача в ліжку.

Найвищий суд стейту Алабама постановив стратити всіх засуджених на кару смерти людей у стейті в один день. Є таких засуджених у стейті 9, а всі вони Мурини.

БОРОТЬБА ЗА РАДІЯ В АВТАХ.

НЮ ЙОРК. — Заряд місцевої поліції заборонив вживати радія на таксівках.

Комішенер поліції приказав, щоби таксівкові підприємства зняли радія до 20 грудня. Власники таких таксівок обурилися тим приказом, кажучи, що в цей спосіб уряд заставляє їх викинути в болото інвестований у радія капітал. За їх обрахунком, таких авт є тепер у Ню Йорку 2,000, а кошт уставлення радій виносить до 260,000 долярів. Власники домагаються приняття їх делеґації.

Поліція каже, що радіо в таксівці є небезпечне для руху, бо відводить увагу шофера від небезпеки.

БОРОТЬБА ЗА „НАЙРУ".

Провідники демократичної більшости в конґресі кажуть, що конґрес у подавляючій більшости буде за політику Рузвелта. Конвенція Американської Федерації Фармерських Бюр, що відбувається в Шікаґо, заявилася за політику президента Рузвелта. Сенатор Ваґнер, голова краєвої робітничої ради, постановив домагатися від конґресу признання ширших прав для цеї ради. Раді йде передовсім про те, щоби проти її рішень ніхто не міг виступати безкарно, як це діється тепер, коли влада ради не має законної санкції.

ЯПОНЕЦЬ ОХРЕСТИВСЯ В ГРЕКО-КАТ. ОБРЯДІ.

„Нова Зоря" повідомляє: Рідка врочистість у церкві оо. Василіян у Варшаві при вул. Медовій 16 відбулася в четвер, 5. Х. ц. р. Того дня охрестився двацятькількалітній Тадей Юфоси, Японець, студент медицини. Акту хрещення, за дозволом церковної влади в греко-кат. обряді, довершив місцевий о. ігумен П. Пушкарський ЧСВВ, при участи оо. М. Когута й І. Недільского ЧСВВ. Новохрещений, по гарних і зворушливих обрядах, приступив до св. Причастя, тримаючи запалену свічку в часі цілої Служби Божої, що її в намірені новохрещеного відправив о. М. Марків ЧСВВ. На врочистості були крім родичів запрошені гості.

О ДУЛЧЕ БУКОВІНА!

Із усього поступовання букарештенських властей тай із їдких статей букарештенських газет виходить без сумніву, що Еміпескула „Дулче Буковіна — весела градіна" переміняється поволі на безправну кольонію, а може навіть на сумну руїну (що навіть іримується: Буковина — руїна. З Буковини виходить маса гроша й продуктів, а не приходить нічого. Край біднїє на очах, упадає культурно. А до того всього діти Буковини — не то наші, але навіть і самі Буковинці-Румуни — йдуть під ноги реґатиників, що їх іменується на всяку зверхню й загалом більше вартну посаду. Найлішший доказ на це є, що в бі- жучім році іменували у Румунії близько 30 нових суддів, а з того ні одного, не кажемо вже Українця, але навіть ні одного Румуна з Буковини.

КОМУНІСТИЧНЕ ЛИСТУВАННЯ В ГОРШКУ З МОЛОКОМ.

Між багатьома комуністами в кишинівській слідчій вязниці є большевицька курієрка, Малка Тінер. Вона вдавала останніми часами хору. Недавно знайшла вязнична поліція в середині горшка з молоком, котре їй присилала родина, кілька листів комуністичної організації, які її дуже компромітують.

ДІВЧУКИ ВЖЕ НЕ Є В МОДІ.

До головної скарбової палати у Варшаві вплинуло характеристичне подання у справі зниження податку. Подання це зложили власники косметичноруханкових заведень, мотивуючи своє прохання тим, що від деякого часу число пацієнток впало на 75 відсотків, бо сьогодні „струнка лінія" перестала бути модна. Це дається помітно завважити всюди, що тепер змінюється вподоба загалу, а саме, тип дівчука зі „струнком лінією" пережився.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ЗАВІЩАННЯ В ОДНОМУ СЛОВІ.

Як повідомляють брюсельські щоденники, в одному провінціональному місті Бельгії помер недавно визначний місцевий купець, що був відомий зі своєї підзорливости, маломовности та дивовижних вчинків і таким залишився аж до моменту смерти, коли хотів зробити завіщання. Прочуваючи смерть, прикликав цей дивак найкращих місцевих правників і заявив їм, що своє майно хоче залишити одинокому свому внукови, а якщо й покликав правників, то на те, щоб хоче від них поради, як зробити завіщання, якого зміст охопилоб одно слово. Здивовані правники покивали головами й відповіли в один голос умираючому, що таке завіщання одним словом неможливе. Тоді дивак заявив: „А я вас, учених, переконаю, що це можливе". А тоді доручив привести свого внука і, показавши йому біля ліжка скринку, в якій було все його майно — ґотівка, документи, вартісні папери й т. д. — сказав до нього: „Твоє!" І правники мусіли підтвердити, що така передача спадкоємцеви в приявности багатьох свідків зовсім правильна з погляду права. А дивак, вдоволений, що поставив правників „в крапку", опав на ліжко і за яку годину вмер.

42 МІЛІОНИ РАДІОВИХ СЛУХАЧІВ.

На основі статистичних обчислень на цілому світі є 42 міліони людей, що слухають радія. На першому місці стоїть Европа з 21 міліонами, за нею Америка з 18.6 міліонами. Інакше стоїть справа процентово. На 1000 мешканців Америки припадає 75 радіослухачів, Австралії 57. Европа стоїть на третьому місці з 45 слухачами.

ВСЮДИ КРАДУТЬ.

До польської духовної семинарії у Львові при вул. Чарнецького 30 нічю вломилися злодії. З кухні забрали століві посудини та білля вартости 2,567 злотих.

ЯК РОЗБІЙНИК ҐРІМ-ЧАЙКІВСЬКИЙ „ЛІКУВАВСЯ".

На кілька днів перед смертю зголосився розбійник Ґрім-Чайківський до лікаря д-ра Шварца в Ґвіздці і, не виявляючи, хто він, просив лікарської поради. По лікарських оглядинах Ґрім витягнув 10 злотих, щоби нібито заплатити, а з черги витягнув револьвер, приложив до грудей д-рови Шварцови і заявив: „Я є Ґрім-Чайківський, прошу дати мені 400 долярів, які вам вчера звернено з позички". Сконстернований д-р Шварц під загрозою револьвера виняв з бюрка 400 долярів, які Ґрім взяв, уклонився ввічливо і вийшов.

НЕЖОНАТИХ ВІДПРАВЛЯТЬ ЗІ СЛУЖБИ.

Мусоліні приготовляє дуже гострі розпорядки проти нежонатих. У промові до фашистівських провідників сказав, що хоче ц. р. всіми засобами піддержувати женячку й основування великих родин. Зачувати, що Мусоліні задумує на велику скалю відправити з державних становищ нежонатих, а на їх місце прийме батьків родин, при чому першенство признаватимуть батькам багатьох дітей. Кажуть теж, що підвищать парубоцький податок. Подібний закон був уже в старинному Римі.

ГРАБУНКОВІ НАПАДИ.

В Попелях, пов. Дрогобич, ватага, зложена з 30 узброєних осіб, напала на дім Андрія Стрийського, знищила внутрішню обстанову й поранила Стрийського та його сестру. Друга ватага під проводом В. Шуса і братів Дромірецьких напала на дім начальника громади і секретаря. Нападені вратувалися втечею. Поліція арештувала провідників ватаг.

САМОСУД НАД ЦИҐАНАМИ.

В Турці коло Коломиї Циґани обікрали Н. Гаєвого. Зять Гаєвого, Мельничук, пустився з поліцією за Циґанами в погоню і дігнав їх аж коло рядянської границі. Циґанів спровадили до Турки, де обурений нарід кинувся на циґанські вози, побив Циґанки і розграбив частину циґанського майна, між іншим багато золотих талярів. Згодом показалося, що Гаєвого обікрали інші Циґани, наслідком чого арештованих Циґанів, між іншими Квятковського, пущено на волю. Тоді Квятковський зробив на Мельничука донесення за крадіж талярів і коломийський суд засудив його на 6 місяців вязниці. Одначе Квятковського поліція арештувала за вбивство, якого допустився під Львовом.

АРЕШТУВАННЯ РЕДАКТОРІВ У ДАНЦІҐУ.

Данціґська поліція арештувала начального редактора „Данціґер Линдесцайтунґ" і ще двох редакторів двох інших газет за те, що вони внесли на руки Високого Комісаря Союза Націй петицію в справі закриття двох данціґських газет. Данціґський сенат станув на становищі, що проти рішення поліції, яка закрила ві данціґські газети, можна було зробити відклик до сенату. Та петенти цього не зробили, а відразу звернулися з зажаленням до Високого Комісаря. Таке поступовання, на думку сенату, загрожує безпеці Вільного Міста і тому заданих трох редакторів посаджено до арешту.

„ВЕЛИКИЙ ПОДВИГ" КОМУНІСТІВ.

На день 7-го листопада припадає 16-та річниця большевицької революції. Львівські комуністи відсвяткували свою річницю величезним подвигом. В понеділок вечером вибили вікна в антикварні „Лексикон" при вул. Руській ч. 18. Каміні, якими вибито шиби, були обвинені в комуністичні летючки.

ПОЛЬСЬКІ ЛІТАКИ В СРСР.

Ескадра польських літаків під проводом полк. Райського осіла в Мінську. Відтам полетять до Москви.

ТЕРОРИСТИЧНИЙ ЗАГОВІР ЗВЕРНЕНИЙ ПРОТИ СОВІТІВ

МОСКВА (Росія). — „Тасс" повідомляє, що чрезвичайка викрила терористичний заговір. З того приводу арештовано 8,500 осіб, а в тім числі кото тисячі ріжних совітських урядовців, офіцирів і жовнірів совітської армії.

Всі арештовані, як доносять, належали до тайної терористичної організації, якої члени в останніх трох місяцях підпалювали склади з воєнними припасами. Останній вибух був у благовіщенськім складі боєвих знарядів.

СОВІТСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ.

МОСКВА. — Чим далі, тим більше затіснюється приязнь між Совітами і Польщею. В Кремлю приймали недавно польського посла з великою парадою. З того приводу влаштовано теж величаву військову дефіляду, якою командував Тухачевський, а біля нього був увесь час польський військовий аташе. Разом з тим відкрито в тім самім часі в Москві виставу „польської штуки", яку відвідали негайно всі визначні совітські особистости.

РОЗПЛИВАЮТЬСЯ НАД ПРОМОВОЮ БУЛИТА.

МОСКВА. — Совітські газети не знаходять слів похвали для промови американського амбасадора Вилієма Булита, виголошеної з приводу предложення повновластей Калінінови. Найбільше хвалять його за те, що він запевнив Совіти, що Америка хоче жити з ними в мирі й у якнайбільшій дружбі та дбати про світовий мир.

РАХУЮТЬСЯ З ВІЙНОЮ ПІД ВЕСНУ.

МОСКВА. — Витаючи дружбу з Америкою, совітські представники не криються з тим, що ситуація на Далекім Сході дуже напружена. Один зі совітських дипльоматів, котрий щойно вернувся з Далекого Сходу, твердить, що коли відносини основно не зміняться, під весну прийде на Далекім Сході до війни.

ЗБОРИ ПОРАДНІ ДЛЯ ВИБОРУ ЗВАННЯ.

ЛЬВІВ. — Дня 27 листопада відбулися загальні збори української психотехнічної порадні для вибору звання. Головою нарад була д-р Олена Степанів-Дашкевич, яку вибрано теж головою організації. На нарадах відчитано працю проф. Степана Конрада „Про нахили". Ця праця—це опрацювання анкети, яку переведено в трох школах Рідної Школи у Львові. Обслідувано 200 учениць, які відповідали на 57 питань про свої зацікавлення, нахили, тощо.

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО НА ЛИТОВСЬКІЙ ЗЕМЛІ.

ВИЛЬНО (Виленщина під Польщею). — У віддалі 30 км. від Вильна лежить оселя Ґейшишки. До тої оселі переселив царський уряд у роках 1902-1903 біля 700 українських родин з Волині, зпід Ковля. Переселення це було вислідом царської русифікаційної політики і поневолення українського народу.

Тепер та оселя цікава з того боку, наскільки український нарід остався відпорним на чужі культурні впливи. Виходці не вийшли з Волині зі свідомим українським світоглядом, бо його там не могли мати. Але заховали досі нашу мову, звичаї й обичаї. Мова їх трохи перемішана з білорусизмами. Рідний край жиє в споминах старших, а пієтизм до нього переховується в традиції. Мішаних подруж у них дуже мало, може завдяки окремішности і солідарности, які зродилися в них уже на чужині. На протязі 30 років не доходило до них друковане українське слово. Щойно в останніх часах зачали посилати до цеї кольонії українські часописи. Переселенці —самі хлібороби.

ОБКЛАДАЮТЬ АМЕРИКАНЦІВ ПОДВІЙНИМИ ПОДАТКАМИ.

ПАРИЖ. — Французький уряд оподаткував американські фірми, які ведуть бизнеси в Франції, на $122,650,000, домагаючися заплати податку не тільки від цього бизнесу, який ті фірми ведуть у Франції, але й від того, що його ведуть в Америці чи в інших краях світа. І домагаються заплати, хоч між Америкою і Францією існує умова, яка уневажнює подвійне оподаткування.

АНҐЛІЯ НАХИЛЯЄТЬСЯ ДО ГІТЛЕРА.

ПАРИЖ. — Франція в клопоті, бо її союзниця Анґлія зачинає перехилятися на сторону Гітлера й доражувати Франції з ним годитися. Це значить дати згоду на побільшення німецької армії до 300,-000 жовнірів, а цього Франція найбільше боїться.

БЕНЕШ ВОЯЖУЄ.

ПАРИЖ. — В Парижі перебуває зручний чеський міністер заграничних справ д-р Едвард Бенеш, і заявляє Франції, що ціла Мала Антанта є проти ревізії Верзайського договору. Він теж там роздумує над тим, що треба зробити, щоби до цього становища ще кого прихилити. Бо ситуація така, що Анґлія й Італія є проти цього. Держави Малої Антанти бояться, щоби їх не „обскубали" з тих земель які вони дістали завдяки Верзайському договорові.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На три місяці	$ 2.75
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На рік	$10.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ВІДУКРАЇНІЗАЦІЯ"

Москва наступає на Україну цілою силою пари і на всіх ділянках. Не задоволяється тим, що фізично вимордовує голодом населення України. Вона хоче видерти йому ще й українську душу, українські почування, українське слово. І вогнем випалити з українських сердець і українських голов якісь надії на якусь самостійність України, на якусь українську національну державу.

До переведення цієї „відукраїнізації" призначено тепер двох катів: Поляка Косіора й Москаля Постишева. Обидва денунціюють перед Москвою кождий націоналістичний відрух на Україні й домагаються ві неї чимраз гостріших мір, звернених на цілковиту ліквідацію українства й очищення комуністичної партії, шкільництва й радянських установ від українського елементу. Тепер уже ясне, що Москва вислала Постишева на Україну, щоби „здемаскував" Скрипника, довів його до самогубства та „спацифікував" Україну.

Зі звіту Косіора в Москві виходить, що комісар освіти Скрипник стояв на чолі самостійницького руху та намагався відвернути Україну від Москви, а зблизити її до — Галичини. Багато, дійсно дуже багато сказано в тім докладі Косіора. Як би не було, але одно ясне: що в часі, коли Москва закривала перед світом протимосковський рух на Україні; коли здавалося, що Москва вже спаралізувала відпорність українського народу, там на Україні розвивався сильний націоналістичний рух, який був звернений проти комуністичних експериментів на Україні, як теж проти обєднання України з Москвою, а був за соборність українських земель, за обєднання з Галичиною, з тою землею, де гинуть наші молоді герої теж за одну й ту саму ідею — Соборну Україну.

Оте обєднання українського народу під окупаціями найбільше залякало Москву. І тому саме взялися червоні кати за найстрашніші способи нищення України. „Відукраїнізація" має знищити навіть ті мізерні українські культурні надбання, що їх з трудом добуто, а крім того має вона „відукраїнізувати" Україну від усякого звязку з іншими землями, де жиє український нарід, і від загально-української соборницьког ідеольоґії. А для українського селянина, що гине з голоду, має принести сталінівський кольонізаційний вихід: на Сибір, де треба боронити Москву перед Японією. І річ ясна, українською кровю.

Та ця „відукраїнізація" стане цілком певно „відмосковленням" України. Вона створить остаточну і вічну прірву між Україною і Москвою.

ІСТОРИЧНИЙ ПОХІД МОСКВИ НА ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНИ

(Реферат, виголошений п. В. Кедровським на Шестім Конґресі Обеднання).

(Докінчення)

(7)

що на Україні, на північному Кавказі, в найбільше врожайних районах Радянщини, тепер панує голод, нічим не менший від голоду 1921 року.

Большевики та їх аґенти стараються всіми силами заперечити цей голод, бо тепер большевики хочуть дістати собі визнання від Злучених Держав та дістати позички. Тому відомости про голод їм стоять на перешкоді, бо це ослаблює престіж радянського уряду та можливости позички в Америці такої, як большевикам хочеться мати. Хто вірить цим запереченням большевиків, той хай прочитає те, що писав Фішер, шеф історичного департаменту АРА, у своїй книжці „Ді Фемін ін Совет Рошія, 1919—1923". Ось текст з книги:

THE FAMINE IN SOVIET RUSSIA, 1919—1923. By H. H. Fisher, chief of the Historical Dept., the American Relief Administration, Lecturer in History, Stanford University.

P. 262—263.

"One arrangement for relief, which was promoted by the All Russian Pomgol (Relief), was that of attaching a gubernia, officially recognized as "famished," to another gubernia in a better situation. The later province was then supposed to devote its energies to collecting supplies within its own borders for the support of the stricken gubernia attached to it. In this fashion, Samara, Saratov, Uralsk, and Tsaritsin were attached to the Ukraine for relief. To these gubernias, and to the Tartar Republic and the Central Pomgol, the Ukrainian gubernias shipped a total of 1,127 cars of food products between the fall of 1921 and August, 1922. The greatest number of cars, naturally, were dispatched from the most favorably situated Ukrainian provinces. For example, Podolia sent 199 cars, Chernigov 202, and Kiev 122. It is astonishing enough that these trainloads of food should have been loaded in Kiev and Poltava and sent hundreds of miles to the hungry along the Volga, instead of being transported a score or so miles across the gubernia line to Odessa or Nikolaiev, where there was a first class famine in swing. It is even more astonishing when one learns from this official report that Odessa Gubernia, with a crop of only seventeen per cent of normal, and with people dying of hunger in the streets of its principal town as well as the huts of its villages, sent sixty-five cars to Central Russia, while Nikolaiev, with a crop only four per cent of normal, and containing in the city of Kherson the most desperately afflicted spot of south Russia, in fact, one of the worst in the entire country, sent eight cars to the Volga.

Of this the report incrediblly says: "It is important to observe that even the famine gubernias sent bread to the Volga regions." It was not until January 11, 1922, that the government officials of the Donetz, one of the starving gubernias, were authorized to discontinue their compulsory collections for the Volga, and, as late as March 1922, there were still to be seen in the famine districts of Nikolaiev, posters reading: "Workers of Nikolaiev, help the starving of the Volga."

Заперечення голоду на Україні чути з боку большевиків і тепер зі всіх сторін. Таксамо й політика дальшого виголоджування українського населення провадиться большевиками з такою саме поспішністю й ревністю, з якою вона переводилася в тих часах, про які пише Фішер. Тепер годі добути відповідні дані з Радянщини, але прийдуть часи, коли цілий світ жахнеться, якщо він ще не стратив своєї совісти, перед тими страхіттями, які тепер панують на Україні, де населення доведене до людоїдства. Але ми всеж мусимо памятати завжди й так говорити цілому світови, що голодова політика супроти України, це лише продовження тієї політики, яку іншими методами й може лише повільнішими, але з однаковими конечними наслідками винародовлення української нації провадила царська Росія.

Тому боротьба українського народу за свою незалежність проти Росії й інших окупантів українських земель не є лише проти певного комуністичного, чи якого іншого уряду в окупаційних державах, але є боротьбою проти державного панування тих окупантів на українських землях, яке приводить до економічного визиску України, до культурного гноблення українського народу й до фізичного винародовлювання. Наша боротьба є боротьбою за природне право кождої людини й кождого народу жити своїм власним не лише фізичним, але й духовим (культурним) та політичним життям. Боротьба українського народу є боротьбою за ті принципи людства, які поставили кращі уми людства і які вже освячені кровю міліонів ріжних борців. Наша боротьба є боротьбою за ті принципи, які підносять ціле людство на вищий щебель життя й творять основу проґресу, культури й духового піднесення цілого людства.

Боротьба України проти московського політичного, економічного й духового імперіялізму є боротьбою за збереження західньої культури від напасти Сходу.

УРАЇНСЬКИЙ НАРІД ЖИЄ — НЕ ЗАГИНЕ!

(З промови О. І. Бочковсько-го, голови Празького Комітету Ратунку України).

Жалоба й протест, — це немов два провідні мотиви історії України. Патетичною симфонією можнаб було її назвати. Але наказний мотив протесту раз-у-раз бренить у нашій минувшині героїчним патосом. Наш гимн — Ще не вмерла Україна"! — з наголовком підкреслює цей патетичний мотив у нашій історії. Але його музика є рішучим запереченням суму та резиґнації. Вона звучить бадьоро, немов заклик сурми до бою. Всі наші свята та урочисті сходини, особливо після війни, проходять під знаком чорного прапору національної жалоби. Вони або починаються, або кінчаються панахидою. Проте й одночасно вони завжди є масовим протестом проти поневолення Батьківщини, закутої в кайдани чужого ярма.

Коли завели всі інші способи приборкання України, коли ані масовий терор, ані людожерська Чека, ані заслання на Соловки, в Сибір, за Урал, ані провокаційні монстр-процеси на зразок харківського, — не могли зломити стихійного опору українських мас, непримирно ворожих до московсько-совітської диктатури, — тоді режім Сталіна почав голодом винищувати український нарід, присудивши його на масову загибіль.

У своїй славній розвідці про націю, Ренан характеризує суттєву її істоту, як щоденний плєбісцит, що має бути виявом непереможної волі народу до самостійного життя. Можливі ріжні форми такого всенаціонального плєбісциту: конституанта, референдум, парлямент, преса, громадська опінія ...але в історії кожного народу бувають моменти, коли він смертю мусить документувати своє право на національне існування. Звичайно, підчас війни або революції нація сертю боронить своє майбутнє життя. Такі плєбісцити смерти це лише епізоди в життю народів. Але на Радянщині український нарід вже майже 15 років безнастанно й що дня переводить цей крівавий плєбісцит смерти, що тепер прибрав характер безприкладного в історії масового вимирання від голоду.

В кайданах страшної неволі Україна мовчить. Але не сміємо мовчати ми, що на волі. Але, як усім відомо, в Краю протестаційні збори заборонено. Там не вільно прилюдно протестувати проти московських окупантів і руїнників України. Лиш еміґрація — в Европі та за океаном — може вільно висловити свій засуд їхньої злочинної праці. Тим стихійніший і могутніший мусить бути цей наш протест!

Европа багато винна перед Україною. Морально вона несе велику відповідальність за те, що діється тепер там. Бо Европа мовчала, коли Москва, всупереч усім засадам про самовизначення народів, вогнем і мечем окупувала Україну; коли большевицький наїзник нелюдським ерором у потоках крови душив визвольні змагання українського народу, зовсім осамітненого в своїй боротьбі за самостійність, Европа забула про великі накази воєї політичної минувшини. Забула найбільший з них: гасло — **„воля, братерство й рівність!"** Україна гинула в страшній, повній героїзму боротьбі з ненажерною Москвою. Европа мовчала... Тепер її обовязок спокутувати цю свою провину. Прийти з допомогою голодуючій Україні. Ми апелюємо до її сумління!

Україна має багато ворогів і обмаль приятелів. Тимбільше шанує вона й з вдячністю згадує своїх друзів, що в тяжких хвилинах нашої долі, виступили на захист прав нашого народу.

Передовсім наша подяка належиться **д-рови Ев. Аммендеви,** ґенеральному секретареви конґресів европейських національних меншин, що перший прилюдно виступив з проєктом орґанізації міжнародньої ратункової акції для голодуючого населення СССР. Зокрема мусимо подякувати віденському архиєпископови, **кардиналови д-р Інніцерови,** який своїм відомим закликом заалярмував опінію цілого світа та з ініціятиви якого отсе саме у Віні повстав інтерконфесійний комітет допомогової акції. Звичайно, і з особливою вдячністю ми мусимо згадати тут нашого великого норвезь кого приятеля, міністра п. **Мовінкеля,** котрий немов навязуючи до традиції норвезького національного поета — Б. Берсона, як голова Союза Націй, поставив справу голоду на Радянській Україні на розгляд Ради цього европейського аеропаґу і таким чином перед цілим культурним світом ствердив факт голодової катастрофи, що епідемічно винищує український нарід по той бік радянського кордону. Ми вдячні всім міжнародним установам, які відгукнулися та підтримали цю акцію на захист загибаючої України: **Міжнародньому Червоному Хрестови, Жіночому Союзови, Товариству Інвалідів.** А вкінці, наша подяка належиться пані сенаторці **Ф. Пламінковій,** яка тут підтримує ці заходи, та Чехословацькому Червоному Хрестови, що приобіцяв свою участь в інтернаціональній ратунковій акції на захист голодуючої України.

Річ ясна, що в цей історичний день, ми мусимо згадати також наших обездолених братів, які мучаться там у страшній, нелюдській неволі. З цієї трибуни ми шлемо їм через радянський кордон наш низенький поклін. Одночасно хотілосяб перекинути туди за ґрати совітської тюрми нашу непохитну віру в непереможність українського народу. **Український нарід жиє й не загине! Український нарід непереможний на своїх землях! Цим крівавим шляхом, через цю Голгофту, прямує він до своеї волі. Ще на руїнах большевицького деспотизму та крівавої неволі воскресне наш нарід до вільного та незалежного життя! Воскресне самостійна Україна!**

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

МОСКВА СПОДІВАЄТЬСЯ ВІЙНИ.

Москва вже не закриває, що на Сході назріває нова війна. Буде це війна за панування над Тихим океаном. Зацікавлені в цій війні в першій мірі Росія і Японія, а далі Америка, Анґлія, Голяндія. До цеї війни вже держави почали ґрупуватися в союзи, подібно, як це було перед великою війною.

Для цілей цеї будучої війни Росія почала пакувати кольоністів на Сибір.

Колись покажеться, наскільки з цими кольонізаційними плянами звязане виголоджування большевицькою владою населення на Україні.

І СЯК ВІЙНА, І ТАК ВІЙНА.

В Европі теж спокою нема.

Гітлер і його урядовці всюди голосять, що Німеччина хоче ревізії версайського договору та повного роззброєння всіх держав. Ця заява значить теж, що як довго нема ревізії та загального роззброєння, Німеччина буде проти роззброєння Німеччини, себто за узброєння. Роззброєння не значить нічого іншого, як приготування до війни.

Тепер знову в Кошицях зїхалися чеський міністер заграничних справ Бенеш та румунський заграничний міністер Тітулеску, а по конференції видали спільну заяву, що, мовляв, Мала Антанта стоїть твердо проти ревізії версайського договору. Ревізія, кажуть міністри, означає для Малої Антанти війну.

Отже Німеччина каже: як не буде ревізії, буде війна. Мала Антанта каже: Як буде ревізія, буде війна. Вибору між миром і війною нема. Є тільки такий вибір: чи війна з ревізією, чи війна без ревізії?

СТАРІ ПРАВИЛА ПРОПАДАЮТЬ.

Американський найвищий суд признав недавно жінці пізваного мужа право свідчити в суді за мужа.

Тільки деякі американські ґазети підносять переломове значіння цеї постанови супроти старого правила американського закона. Яких сто літ тому адвокат в одній справі просив суд дозволити жінці зізнавати в справі її мужа, але суддя, один з найбільших правників Америки того часу, спротивився внесенню на тій основі, що якби дозволити жінці зізнавати в справі мужа, то від цього потряслисяб основи американської суспільности.

Нині це право суд признав, і ніхто не чує, щоби від цього тряслись основи американської суспільної будови.

ДИКТАТОР?

Недавно анґлійський міністер Болдвин говорив про Рузвелта як про диктатора й ставив його в ряд з Мусоліні-єм, Сталіном і Гітлером.

Проф. Франкфуртер з Гарвардського університету, звертаючи увагу на промови президента Рузвелта, каже, що ці промови якнайкраще показують, що президент Рузвелт не говорить як диктатор. У найгіршому разі він говорить до американського народу як учитель до ученика. Він навчає нарід дивитися розумно на події американського життя та вказує їм факти, яких легко можна не добачити. Він усе радить поступати далі відповідно до демократичних засад.

Дальший доказ, що президент у Білому Домі не є диктатором, дасть нам конґрес, як тільки збереться в капітолю.

В. Олесенко.

ПОЛІТИЧНИЙ ІВАН І МОДЕРНА ЖІНКА.

Двана Грицишина називають також Політичним. А то тому, бо він не дуже хоче робити, а любить гарно вбратися і попоїсти, та ще й випити. А за панами то він аж гине. Замолоду він не хотів навіть зі своїм братом дуже сходитися, бо той, — казав він — лиш водно грабається в землі. Він більше сходився з сільським ковалем та з іншими такими Ляшками, щоби лише не з мужиком.

Пізніше, як Іван прийшов уже до років, як пережив кілька виборів, як бачив, як то пани тоді з ним масненько говорили, а ще як сам пан префект його поплескав по плечах і сказав, що лиш на нього має всю надію, то наш Іван аж підріс.

Тепер я вам покажу, мужики, — думав собі Іван — що я значу. Не гадайте, що то лише в гноях порпатися — значить жити!

І справді за короткий час майже з усіми посіпаками з усіх партій познакомився наш Іван. Він все вбирався в новий сердачок, голову намащував зразу звичайним олієм, а потім уже навчився від панів навіть перфумуватися й пудруватися, вуси підкручував догори й гайда з панами по вічах. То з одними, то з другими, а все з панами. Властиво лиш з підпанками, бо пани скоро його пізнавали й не дуже з ним панькалися.

І вже булоб Іванови якось там пішло, як ішло, лише ще жінка його дуже шпетила.

Я забув вам сказати, що Іван уже й оженився і то з господарською дочкою. Так що з того? Коли мужчина мужчиною. Вона знає лише: роби тай роби... А він їй радив продати кавальчик поля і жити, як пани жиють.

Та де?! Вона про це й чути не хотіла. З того прийшло до сварки, а далі й до розправи.

Іван „знався" добре з панами, продав кавальчик свого поля і до року з жінкою розвівся.

Тепер Іван Політичний вже на мужики не хоче навіть дивитися. (Вони на нього ще й тільки ні). Він вже оглядається за панночками.

Одного разу Іван познакомився з панночкою як квіточка. Була вона сестрою одного його товариша, що перед виборами все ходив з ним по вічах, а по виборах — навіть Іван не знав, чим він займається.

Ось модерна жінка — подумав Іван.

Познакомились, покохались і зараз таки, як радив йому товариш, заручились. Іван ще продав кавальчик поля, щоби собі справити якесь панське убрання тай своїй нареченій щось купити. І зробився Іван паном.

Відгуляли весілля в якімось підземеллю, вже в місті, бо там його наречена мала кватирю. Їли, пили, гуляли, аж хата валилась. Аж другої днини пізно вечером порозходилися гості, а молодята давай спати. Іван ляг вперед, а жіночка ще блимала по хаті.

Розбирається... Іван не може дочекатися вже, щоби вона скінчила вже раз те розбирання. Бо треба вам знати, що вона, його „Рузя", була дотепер порядною, бодай у нього; вона не „з тих"...

Рузя скрутила світло, скинула суконку; осталася лиш у тоненькій, шовковій сорочечці. Так йому здавалось.

Ніби янголик — думав Іван. То не моя „Аница" (перша його жінка) у ґрубій, згрібній сорочці. А груди які, Боже! Ось ще лиш най скине підвязку!

Скинула підвязку і грудей не стало.

Але Іван собі думав: Е, то лише так виглядає...

Ще розплітається. Скинула волосся з голови, (бо мала перуку) і лишилася з голою головою. Іванови аж моторошно стало.

— Рузя! Що з тобою? в тебе голова лиса?!

— Я била слаба — відповідає Рузя ніби по панськи.

Може бути, думає Іван.

Рузя ще вмивається. Змила з себе ті всілякі фарби та пудри, втерлася й Іван її чисто перепудився.

А далі дивиться (він ще дотепер цього не видів), а вона ще й зуби скинула і поклала їх у скляночку з водою.

На нім виступив зимний піт. Він став роззиратися по хаті, де його убрання.

Вона ще скинула майтки і зпід сорочки витягнула гейби якісь подушки.

— Ось чому вона мені виглядала така кругленька та мягонька, — подумав Іван.

Коли ще зачала щось нишпорити коло себе, то Іван схопився, як опарений, і з криком: жінко, лиши щось і для мене! вхопив свої лахи під паху та далі від модерної жінки... На село.

А дорогою осінній дощевий вітер йому приговорював:

— Пропала вже нивка, пропала й Аничка, твоя чорнобривка; вона вже віддалася.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ОРҐАНІЗУВАТИ.

Протибольшевицький виступ у Ню Йорку дав нам, Українцям, багато до зрозуміння. Хто мав щастя бути на протибольшевицькім виступі, той самий на собі переконався, що значить масова робота, коли він побачив таку масу народу, неначе одну родину, як усі разом зібралися і гордо стали в ряд і кождий був радий, що нарешті дочекався тої хвилі, що не тільки устами, але й ділом може показати любов до свого народу, що гордо й сміло може показати, що готов і життя віддати за вільну Україну. У кождого можна було вичитати настрій душевний, що не думав ані на цаль взад податися перед божевільною большевицькою зґраєю.

Але, Сини Українського Народу, те що ми зробили, то ще замало. Ми змоглися лишень на найменше діло. І це нам не прийшло легко. А було би прийшло без труду, якби ми були зорґанізовані в Америці в одну громаду. Ми нарід без держави і тому ми мусимо мати свій державний уклад в тих краях, де живемо і навіть під заборами, де тільки можливо. Щоправда, в декотрих місцевостях є кількацять орґанізацій всілякого рода, запомогові братства, горожанські клюби, народні доми, спортові товариства, парохії і такі інші, — але що з того, коли вони з собою не злучені. Як приповідка каже: брат собі рад, а сестра собі несла, а старенької матери нема кому годувати. Валяється попід чужі плоти по жебрах. Нам треба, щоби ми мали в кождій місцевости одну екзекутиву з рамени цілої громати, під одним проводарем (лідером). Ця орґанізація потім підлягала би під окружний провід, чи стейтовий, зложений з громад. Опісля всі окружні чи стейтові екзекутиви підлягали би під одну головну управу в цілій Америці, на чолі котрої стояв би один головний лідер. Головна управа мала би злучність з окружним, окружна з місцевими і час від часу могли би відбувати наради і слідити за всякими подіями, чи то краєвими, чи тутешніми, подавати вказівки, як маємо поступати. Як будемо зорґанізовані в такий спосіб, тоді всілякі роботи, хочби найтяжчі, підуть нам лекше і напевно осягнемо намічену ціль.

Щоби нам так зорґанізуватися, то не треба чекати, аж хтось нас покличе, але в кождій місцевости хай стараються самі зорґанізуватись. Треба говорити один другому й створити комітет, зложений з урядників місцевих орґанізацій, опісля скликати збори і вибрати місцеву управу, повписувати членів і їх адреси. Тільки на одно треба нам уважати: щиби не допустити таких людей, котрі є проти визволення української землі зпід чужого панування, особливо наших большевиків, бо з них ніякої користи не буде, а тільки заколот. На таких не треба звертати уваги, бо вони майже на упадку і вразі перевороту в Росії там не буде для них місця і щезнуть із землі, як щезли наші кацапи-москвофіли. Всі інші Українці, без ріжниці якого віроісповідання, чи ніякого, а тільки щоби був того переконання, що ми, Українці, мусимо мати свою українську вільну державу, можуть належати. Якщо так зорґанізуємося по місцевостях, то тоді окружну і головну управу установити можна легко, бо напевно наша інтелиґенція вже про це подбала би. Українці в Америці мають вже багато щирої інтелиґенції, як старокраєвої так і тутешньої, і вона може повести роботу як слід, тільки треба дати до пізнання українському загалови, що ми того бажаємо.

Розуміється само собою, що жадна орґанізація не може бути без фінансового відживлювання. Під теперішню скруту є люди, що не можуть навіть найменшої вкладки дати. І є такі люди, що мають і можуть дати і заслонюються теперішною кризою, що не мають і собі кажуть що нема, бо думають, що тепер увійде. Щоби не відстрашити таких, то можна тому зарадити так, щоби накладати невелику місячну вкладку, а можна взяти іншою дорогою потрібну суму, як наприклад товариства чи братства можуть жертвувати з підприємств, або добровільних жертв.

Прошу взяти під розвагу мої спостереження і відозватися на них з попертям, або з поправкою.

Теодор Лико.

Адреса Обєднання:
OBYEDNANYE,
P. O. Box 122, Hudson Terminal,
New York, N. Y.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

До Головного Уряду У. Н. Союза.

Ми, нижче підписані урядники 339 відділу У. Н. Союза, повідомляємо, що на спеціяльнім мітінґу урядників 339 і 356 відділу У. Н. Союза, який то мітінґ був скликаний головним радним У. Н. Союза, С. Слободяном, на 25 листопада 1933 р., переведено ухвалу, щоби 356 відділ прилучити до 339 відділу.

Для формального переведення тої злуки скликано на 10 грудня членів обох відділів на річний мітінґ. До переведення зборів вибрано головного радного У. Н. Союза, С. Слободяна. По оживленій дискусії, яка велася в справі злуки і в якій забирали голос поодинокі члени обох відділів, наступило голосування, якого вислідом була однодушна ухвала, щоби підтвердити рішення урядників обох відділів з дня 25 листопада, а саме, прилучити 356 відділ до 339 відділу У. Н. Союза, так, що тепер замісць двох відділів істнуватиме один, то є 339 відділ. Після цього відбувся вибір уряду злученого 339-го відділу на наступний рік.

Просимо Хвальний Головний Уряд У. Н. Союза запротоколувати ту злуку.

З належним поважанням,

За 339 відділ У. Н. Союза:

Іван Сорока, предсідник,
Олекса Будай, секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГАРТФОРД, КОНН.

Нові книжки в публичній бібліотеці.

Вже нераз підношено в „Свободі", щоби замовляти в американських публичних бібліотеках українські книжки і тим робом довести до того, щоби вони такі книжки спроваджували. Подаю до відома, що в нашій публичній бібліотеці є тепер 15 гарних українських книжок, недавно спроваджених, з яких повинно користати місцеве українське громадянство, а головно тут роджена молодь.

Як буде попит на ті книжки, то заряд бібліотеки спровадить їх більше. В старім краю не дають нам змоги учитися по українськи, а тут в Америці ще нам у тім допомагають. Тож покажім ділом, як цінимо українську книжку, як дбаємо про просвіту.

Франц Шаркевич, мол.

БОСТОН, МАСС.

До розправи з яничарами!

Ще ніколи не було між народом на іміґрації такого підойму духа як тепер, коли приходиться піднімати голос за голодуючу Україну. І ще ніколи наша справа не зацікавила так американських кореспондентів як тепер. В нас бувало годі було допроситися, щоби помістити яку новинку з українського життя, а тепер репортери самі приходять і розпитують про українські справи та про наші пляни дальшої акції проти Совітів, гнобителів України. Ось було в нас Листопадове Свято й уся місцева американська преса згадала тепер за нього. Наші московсько-большевицькі ступайки те все бачать. І разом з російськими та жидівськими комуністичними недобитками намагаються нас налякати, висилають нам листи з погрозами, думаючи нас залякати. Та це тільки є більшою заохотою для дальшої акції, коли бачимо, що наша робота шкодить ворогам нашого народу.

Теперішній момент це пора на велике обєднання всії національно думаючої іміґрації. І воно до цього йде. Для тої цілі скликуємо тепер нове віче, щоби ще більше скріпити дух громади, а ломити яничарів. Збудуймо один сильний американсько - український фронт, звернений проти всіх ворогів українського народу А в першу чергу виметім сміття з наших хат. Відмежуймося від усякої людської звязи з червоними запроданцями.

Н. Давискиба.

ЗАЗУЛЯ.

(В альбом несвідомим патріотам).

Раз хвалилася зазуля
У садочку в літі
Перед щигликом і чижом,
Що була у світі,
Що була вона далеко,
У чужій діброві,
А там чула соловіїв
Пісні пречудові,
Що не можна було ними
І налюбуватись.
„Отже там я начилася
Вчено заспівати.
Як заведу голосочком,
Боже милий, Боже!
То так любо, що і серце
Видержать не може.
Як позволите, сестрички,
Я вам заспіваю;
Вчуєте, як там співають
Соловії в гаю:
По вченому, не попросту,
Як у нашім краю,
Тільки прошу успокійтесь
Зараз зачинаю,
Лиш підлечу трошки вище,
Бо тут не на руку,
Ну, вже слухайте, співаю:
Ку-ку, ку-ку, ку-ку."
Та зазуля — патріоти
Ті зарозумілі,
Що самі нiщо не знають
Інших вчитиб хтіли.

С. Калинець.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ НА ДНЯХ ОДЕРЖАНО З КРАЮ

Біч, Рекс. — **ЗАЛІЗНИЙ ШЛЯХ.** Повість з анґлійського. Оправлена — 1.00

Вволлес, Л. — **БЕН-ГУР.** Повість з часів Ісуса Христа. Книжка читана всіми народами, один з клясичних творів усього світа. Гарний стиль, цікава акція, благородні ідеали: любов Бога та рідної землі — роблять цей твір якнайбільше підхожим до поширення між найширші круги нашого народу. — $ 80

Вовчко, Марко. — **ТВОРИ МАРКА ВОВЧКА.** Зміст: Сестра, Козачка, Чумак, Одарка, Сон, Горпина, Викуп, Свекруха, Отець Андрій, Максим Грімач, Данило Гурч, Чари, Три Долі, Не До Пари, Два Сини, Ледащиця, Від Себе Не Втечеш, Інститутка. Оправлена — 1.25

Вовчко, Марко. — **МАРУСЯ.** Повість — 45

Гаврилюк, Ілько. — **ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ** — 50

Гашек, Ярослав. — **ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ (Швейк на Фронті).** Авторизований переклад з чеського — 90

Гашек, Ярослав. — **ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ (Швейко в Запіллю)** — 90

Гомзин, Б. — **ПРОКЛЯТІ ЧАСИ.** В книжочці два оповідання, що сягають сюжитами в недавні часи гром. війни на Україні. Оповідання „АЖ ТАМ" більш вражаюче змістом. Варталоб цю книжечку кинути масово в кожну місцевість — 20

Гребінка, Е. — **ЧАЙКОВСЬКИЙ.** Історична повість — 80

Грінченко Б. — **ПІД ТИХИМИ ВЕРБАМИ.** Повість. Оправлена — 1.50

Грінченко Б. — **СОНЯШНИЙ ПРОМІНЬ.** Повість — 65

Ґеорґ, Д. — **СПОМИНИ З СЕРБСЬКОГО ФРОНТУ.** Дивні пригоди австрійського жовніра — 35

Чернява, І. — **НА СХОДІ МИ.** Оповідання, опр. — 95

Дерлиця, М. — **В МЛАКАХ.** Повість — 40

Дежеліч, В. — **СОФІЮ ВИБРАВ.** Істор. повість з часів візант. цісарства. Перекл. М. Фірак — 80

Дойль, К. — **(7 книжечок): 1. Душогубство в Абей Ґрондж. 2. Пестра Стяжка. 3. Захований Клейнод. 4. Чоловік з Ближною. 5. Відтятий Палець. 6. Шість Наполеонів. 7. Танцюючі Фіґурки** — 75

Дудко, Ф. — **ГЛУМ.** Оповідання — 35

Дудко, Ф. — **КРАСА ЖИТТЯ.** Оповідання — 20

Ілько Борщак—Рене Мартель. — **ІВАН МАЗЕПА.** Життя й пориви великого гетьмана — 1.50

Кервуд, Д. — **З ТАВРОМ УБИЙНИКА.** Повість, пер. М. Лотоцький. Є це Книжка пригод благородного чоловіка, закинутого судьбою в дику країну північної Канади — 80

Кобилянська, Ольга. — **В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЛЯ КОПАЛА.** Оповідання. Розказується про молодого парубка Гриця, що кохається в двох дівчатах, з якими обіцяє женитися. Коли опісля жениться з одною — друга в розпуці шукає чар-зілля та отроює ним молодого Гриця, а сама, збожеволівши тоне на дні глибокої води. Кобилянська розробляє цю стару тему далеко глибше психольоґічно, чим її попередники. — 90

Ковч. о. Еміліян. — **ЧОМУ НАШІ ВІД НАС УТІКАЮТЬ** — 50

Кобилянська, Ольга. — **ЗЕМЛЯ.** Повість. Тут Кобилянська малює на ширшій картині соціяльні взаїмовідносини буковинського села XIX століття. Земля — це та вища, просто містична, сила, що складає цей невблаганий фатум, що примушує Саву вбити брата Михайла, а наймичку Анну зазнати стільки горя і сліз — 2.50

Кобилянська, Ольга. — **ЦАРІВНА.** Героїна Наталка Верковичівна виступає тут „надлюдиною" з презирством до міщанських інтересів, з великим аристократизмом духа та змаганням до повної еманципації пригнобленої жінки. Вона шукає собі чоловіка таких же поглядів, щоб він її не пригнітив. Тому то відкидає обмежного ордина, а знаходить собі ідеал в особі скромного д-ра Марка — 2.75

Курдидик, Анатоль. — **ЯСНІ ВОГНІ.** Оповідання. Молодий, а проте вже досить широко читачам знаний, автор проявив у цій книжці розмалий талант. Велике багацтво сюжетів, добре виведений розбір душі поодиноких героїв, палкий патріотизм та свіжий чуттєвий стиль роблять цю збірочку цінним вкладом у нашу „воєнну" літературу. — 20

Лепкий, Богдан. — **ПИСАННЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО,** з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним В. Верниволею. Том І. Вірші, том II. Проза. В полот. опр. — 5.50

Левицький-Нечуй, Іван. — **НАД ЧОРНИМ МОРЕМ.** Повість. Опр. — 1.50

Лепкий, Б. — **ПІД ТИХИЙ ВЕЧІР.** Повість-казка. Опр. — 2.00

Левицький-Нечуй, Іван. — **ХМАРИ.** Повість. „Хмари" являються цінним художним твором з рівночасно дуже важним культурно-історичним документом. Ця повість показує чим дихала і жила нова інтелиґенція, ці народники-українофіли шістьдесятих років — 2.00

Леонтович, В. — **ВОРОХОБНЯ** й інші оповідання — 45

Лотоцький, А. — **КУЖІЛЬ І МЕЧ.** Істор. повість з кінця 15 і поч. 16 віку. Знаний і люблений повістяр, А. Лотоцький, розказує в тій книжці про життя характерної княгині Слуцької та на тому примірі вчить нас, яке повинно бути життя благородної жінки-матери, що над усе цінить свій громадський обовязок. Книжка надається на нагороди пильности й дарунки для молоді — 80

Мельник Микола. — **ПО ТОЙ БІК ГРЕБЛІ.** Оповідання. — 35

Мельник-Матвіїв, Микола. — **ЗА РІДНЕ ГНІЗДО** — 25

Матісен, В. — **ЗАЧАРОВАНИЙ ГОДИННИК.** Трапляються і в нас час до часу малі, але вартісні книжочки. Вони не лише цікаві змістом, як для молоді так і для старших, але мають у собі багато з тої краси, якої так брак у популярній дешевій літературі. До таких належить і Зачарований Годинник. — 20

Мордовець, Данило. — **ГЕТЬМАН МАЗЕПА.** Іст. повість в 2 томах — 1.00

Монкевич, Борис. — **ЧОРНІ ЗАПОРОЖЦІ.** Зимовий похід й остання кампанія Чорних Запорожців. Зі схемами й ілюстраціями, брош. — 80

Опільський, Юліян. — **ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.** Оповідання. — 30

Опільський, Юліян. — **ІДУ НА ВАС.** Іст. повість. Автор вибрав історичну тему „Про князя, що чужої землі шукаючи, та свою втеряв", вплітаючи другу, романічну, як боярин-ізгой відвагою і розумом боярство собі вернув та з милою одружився. Своїм оповіданням обіймає автор останні місяці життя Святослава з невдачним походом на Дунай, та на їх тлі зобразив побут давньої Руси. Опр. $1.25, брош. — 75

Орказй, Баронесса. — **БАГРЯНИЙ ЦВІТ.** Повість з часів франц. революції. В 2-ох томах. Одна з найкращих повістей сучасної Анґлії про давні страшні часи т. зв. „Великої Революції" — 1.00

Підмогильний, В. — **В ЕПІДЕМІЧНОМУ БАРАЦІ.** Нарис. Цей нарис молодого талановитого автора малює як неможна краще атмосферу, в якім жиє сучасне покоління на Україні — 30

Поліщук, К. — **ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ БАТЬКО.** І — II Том — 85

Поліщук, К. — **РОЗПЯТА ДУША.** Оповідання з латиського життя — 20

Приймак, Михайло. **КСТИНИ.** Картини з Лемківщини — 10

Рогова, О. — **СИН ГЕТЬМАНА.** Іст. роман з часів Б. Хмельницького — 1.00

Старицький, Михайло. — **РОЗБІЙНИК КАРМЕЛЮК.** Історичний роман. Том 1—4. — 2.50

Сімович, д-р Василь. — **ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ** для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. В полот. оправі — 3.75

Толстой, Лев. — **ВІДРОДЖЕННЯ.** Два томи, в 3-ох частях. Автор описує кривду, заподіяну молодій дівчині шляхтичем, як її опісля вивезено на Сибір і як остаточно цей сам шляхтич пішов на Сибір за нею, щоби виблагати прощення — 2.75

Українка, Леся — **ЖАЛЬ.** Повість — 45

Українка, Леся. — **НАД МОРЕМ** — 30

Українка, Леся. — **ПРИЯЗНЬ-РОЗМОВА** — 45

Франко, І. — **МОЙСЕЙ.** Четверте видання з передмовою — 35

Франко, Іван. — **ЗАХАР БЕРКУТ.** Автор малює історію нападу Татар на село в Карпатах, якого мешканці не лише потрапляють оборонитися, але й побивають зовсім татарську орду та спинюють дальший похід Татар. — 1.50

Франко, Іван. — **З ВЕРШИН І НИЗИН,** збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листя" й „Великі Роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (Нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. В оправі — 3.40

Франко, Іван. — **ЛИС МИКИТА.** З ілюстраціями — 60

Шевченко, Тарас. — **КОБЗАР,** з портретом автора, сторін 707, опр. — 2.75

Шевченко, Тарас. — **ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,** в 3-ох томах, в опр. — 8.50

Шевченко, Тарас. — **ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,** в 5. томах в опр. — 15.00

Ясінчук, Л. — **ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ,** відгомін ювилейних свят в Америці в честь Рідної Школи — 40

Чайковський, А. — **ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ.** Повість з галицького життя. Оправлена — 1.25

Чайковський, А. — **ОЛЮНКА.** Оповідання з життя ходачкової шляхти. Оправлена — 1.50

Чайковський, А. — **В ЧУЖІМ ГНІЗДІ.** Повість з життя ходачкової шляхти в двох частинах. Оправлена — 1.75

БІБЛІОТЕКА РІЖНОМАНІТНІСТЬ. 9 книжечок. Зміст: **1. Утрачені Діти. 2. Хто дущий. 3. Чорний козак. 4. Щасливе відкриття. 5. Недовішений опришок. 6. Історія трох голодранців. 7. Живий небіщик. 8. Заборонені двері. 9. Поворот небіщика з раю.** — 75

ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ в укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Філярет Колесса — 25

ЗАПОРОЖЕЦЬ, Луговий співанник — 40

МОНОҐРАМИ до хрестикового вишивання — 65

МАҐІЧНІ ШТУКИ ДЛЯ РОЗВАГИ СТАРИХ І МОЛОДИХ — 20

ПОРАДНИК, ЯК ПИСАТИ ЛИСТИ з осібним додатком любовні листи. Зразки листів у всяких потребах, торговельна переписка та взірці урядових актів, контрактів, зобовязань, скарг і рекурсів — 65

ПРО ПЛЕКАННЯ І ЛІЧЕННЯ ДОМАШНІХ ЗВІРЯТ. Практичний Порадник — 25

СОННИК АСТРА. Після халдейських, єгипетських та перських жерел. З нумерами — 50

СПІВАЙМО, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Філярет Колесса — 15

ЯК ДОБУТИ КРАСУ і задержати молодість та здоровля. Написала Осипа Заклинська на основі студій та косметичної практики в Празі. 50 ілюстрацій — 75

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA"
(P. O. Box 346)
81-83 Grand Street. Jersey City. N. J.

УВАГА! ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА У ВІЛМІНҐТОН
при участи всіх Товариств, Брацтв і Сестрицтв
уряджує
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 17-ГО ГРУДНЯ (DECEMBER) 1933 РОКУ

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

З слідуючою програмою: **Рано в 10-тій Служба Божа, в годині 3-тій пополудни Панахида** по поляглих борцях за волю України над уладженою могилою, відтак **концерт.** Святочну промову виголосить **п. Федусь.**

На це свято запрошується всіх Громадян Українців з Вілмінґтон, Дел. і околиці, щоби гідно заманіфестувати проголошення Української Держави.

292 **Комітет.**

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ШКОЛА В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
уладжує

СВЯТО СВ. МИКОЛАЯ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 17-ГО ГРУДНЯ (DECEMBER) 1933 РОКУ
в 5-тій годині зполудня
В CHRISTODORA HOUSE,
147 AVENUE B, cor. E. 9th St., NEW YORK, N. Y.

У програму входять співи шкільного хору, діточі соля, деклямації і т. п., а на кінці ДІТОЧЕ ПРЕДСТАВЛЕННЯ, по якім св. Миколай роздасть усім присутним у салі дітям відповідні дарунки. Окремі дарунки для дітей треба передати шкільному комітетови, який буде в школі вже від год. 4-тої Вступ 25 центів. 292

РЕКОРДИ НА СВЯТА!

27155	Дивная новина. Херувими свят. — Хор	35 ц.
27015	На небі зірка. Всі разом співайте. — М. Зазуляка	60 ц.
27068	Во Вифлеємі. Бог Натуру. — Е. Жуковський	60 ц.
27069	Ой там на Йордані. Щедрий Вечер нині — Жуков.	25 ц.
27077	Сійся, родися. Пішла мати на границю. — Жуковський	25 ц.
27195	Ірод цар. Вселенная веселися. — Хор	50 ц.
27196	Нова радість стала. Небо і земля. — Хор	50 ц.
27199	На Йорданській річці. Добрий вечер, Щедрий вечер	50 ц.
27200	Бог ся раждає. Радість нам ся являє. — Хор	60 ц.
15597	В Вифлеємі новина. Возвеселімся. — Тріо	60 ц.

12-цалеві по $1.00:

70011 ВЕРТЕП. часть І і II. Зладжений П. Гуменюком, так, як в краю ходили по коляді: Ірод, смерть, коза, пастухи.
70013 Слава во вишних. Рождество. — Хор ім. Лисенка з Джерзи Сити, що виграв першу нагороду в околици.
70017 О хто, хто Николая любить. Відспівав М. Зазуляк — 75 ц.
70015-70016 ВЕЧЕРНИЦІ, образок зі Святого Вечера на Великій Україні. Хлопці принесли „коляду", дівчата відібрали і казали їм співати.

ВЕСЕЛІ РЕКОРДИ НА СВЯТА. Заграйте собі по вечері, то кутя, гриби і голубці ліпше стравляться.

10-цалеві по 35 цнт.

048	В хаті свекрухи. Ковалівна	35 ц.
051	І шумить і гуде	35 ц.
059	Коза Дереза. Велика память	35 ц.
103	Біду собі купила. Катерина	35 ц.
107	Від початку до кінця	35 ц.
118	Погані часи. Ланцманка	35 ц.
142	Допитався. Що кажеш?	35 ц.
163	Яка я щаслива. Файка	35 ц.
180	Пісня про Жовніра	35 ц.
188	Бувай здорова	35 ц.
203	Весілля в Пенсильвенії	35 ц.
095	Журавель. Школярі	35 ц.
105	Їзда на Европляні	35 ц.
114	Синочок Образований	35 ц.
124	Історія з пирогами	35 ц.
158	Було, тай нема	35 ц.
170	Як чоловік малпою став	35 ц.
184	Пристріт і як відмовляти	35 ц.
193	Кажуть люди. За горами	35 ц.
211	Пан Виборний і Возьний	35 ц.

УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ ДО ТАНЦЮ ПО 35 цнт.

020	Український гопак і вальс.	229	Чумак. Баламути, свист сольо
064	Танець на весіллю. Мазурка	B30	Метелиця. Чегерин. гопак
209	Десь був я нічку. Танець	B	Журавель. Подільский козак
316	Бабуся. Танець	B24	Український вальс. Козак
023	Українська полька і мазурка	Б.	Казанка танець. Укр. ніч.
173	Весела музика. Дрібний тан.		

Всі рекорди 10-цалеві. Нові, не уживані, грають на дві сторони.

Хто бере 10 рекордів оплачуємо пересилку і додаємо голосні голки даром. Пишіть і посилайте доляра на завдаток. 292,4,6,8

SURMA BOOK & MUSIC CO.,
103 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

ПОПИРАЙМО СВОЮ ПРЕСУ!

Ґазету можна попирати в ріжні способи.

Попирає ґазету передовсім той, хто пренумерує ґазету, хто платить передплату.

Попирає далі ґазету той, хто дає до ґазети оголошення. Такий теж причиняється до поправлення ґазети, до зроблення її кращою, богатшою і цікавішою.

Попирає накінець ґазету той, хто попирає тих, що оголошуються в ґазеті.

Читачі української ґазети попирають українську ґазету, як при закупні всякого товару купують передовсім у тих, що оголошують свої товари в українській ґазеті.

Добрий прихильник „Свободи" при закупні товару піддержує того, хто своїми оголошеннями піддержує ґазету матеріяльно й у цей спосіб посередньо причиняється до розвою ґазети. Добрий прихильник „Свободи" є приятелем кождого „адвертайзера" в „Свободі", бо кождий „адвертайзер" у „Свободі" є добрим приятелем читача „Свободи".

ПОПИРАЙТЕ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ СВОЇ ТОВАРИ В „СВОБОДІ".

Адміністрація „Свободи".

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЩО ОБНІМАЄ 12 КОЛЬОРОВИХ ТАБЛИЦЬ ПОВЕРХ 120 НАЙВИБАГЛИВІШИХ УЗОРІВ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ, ГАЛИЧИНИ Й БУКОВИНИ.

Видання кооперативи „Українське Народне Мистецтво" у Львові, в мистецькій обгортці артиста М. Бутовича.

Ціна $1.10.

Замовляти:
SVOBODA. P. O. Box 346. JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКИ ДЛЯ ЖІНОК, ЯКІ ХОЧУТЬ УЧИТИСЯ ВАРИТИ.

НОВА КУХНЯ вітамінова — $ 75
ДОМАШНЯ КУХНЯ, або як варити і печи — 1.00
УКРАЇНСЬКО-АНҐЛІЙСЬКИЙ КУХАР — 1.00
УКРАЇНСЬКО-АНҐЛІЙСЬКА КУХАРКА, практичні поради і пояснення в українській мові, як варити і печи на анґлійський спосіб — 75

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

УВАГА! — УКРАЇНСЬКІ РАДІО СЛУХАЧІ!

ЮРОПІЕН РАДІО КОМПАНІЯ, ріг 10-тої вулиці і Евеню А в Ню Йорку проголошує КОЖНОЇ СУБОТИ українську програму зі стації WFAB, 1300 Kilocycles. — Просимо не забудьте накрутити своє радіо на цю стацію і послухати цеї програми, що починається в годині 12.30 пополудни.
286c- (Огол.)

ШИФКАРТИ

на найбільші та найскорші кораблі на всі прогульки і то до всіх країв під проводом досвідчених компанійних урядників і тому наші пасажири не мають клопотів в дорозі. Польські пашпорти і візи даром. Виготовляємо перміти, афідевіти, петиції і все, що до подорожі потрібно.

ДОЛЯРИ посилаємо до всіх країв ПОСПІШНО І ТЕЛЄҐРАФІЧНО і виплачуємо на послідній почті під повною ґарантією.

ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ. контракти, повновласти, акти даровизни, довжні скрипти і всі інші документи.

Продаємо ДОМИ, ФАРМИ, ЛОТИ та ріжні бизнеси по дуже приступних цінах.

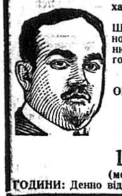
Голосіться у всіх справах до нашого НОТАРІЯЛЬНОГО БЮРА по совісні поради та ретельну обслуґу.

S. KOWBASNIUK

277 E. 10th STREET, (між 1-ою і Евеню А), NEW YORK, N. Y.

НЕДУЖІ МУЖЧИНИ І ЖІНКИ

ВИЛІКОВУЮ ХРОНІЧНІ НЕДОМАГАННЯ.

Прийдіть ще нині на лікарські оглядини і вислухайте пояснень щодо вашої справи.

Научними методами я лікую успішно отсі недуги: Шкірні висипки, хронічні чиряки, нервові недуги, шлунок, кишкові й відходові недуги, загальне ослаблення, нюрайтіс (запалення нервів) і хронічний ревматизм, горло, легені, віддихові й інші недуги мужчин і жінок.

Х-Рей екзамінація крови і хемічні спроби.

Вприскування сироватки і щеплінки.

ОГЛЯДИНИ І ПОРАДА ДАРОМ. — МИ ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКИ.

DR. ZINS

медичний практик 25 літ.

110 East 16 ST. N. Y.

(межи 4-тою Евеню і Ірвінг Плейс).

ГОДИНИ: Денно від 9. рано до 8. веч.; в неділі від 9. рано до 4. попол.

НЕМА ЗАСТУПНИКА

Ніщо, тільки час може вдосконалити й закріпити посмертну обслугу; на роки обслуги нема заступника.

Що ми були діяльними в нашім званню ще від 1900 року, це є річ першорядної ваги. Орґанізація з меншим досвідом не може мати під собою такого певного ґрунту.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St. Jersey City, Phone Montgomery 5-1745
34 E. 25th St. Bayonne, Phone Bayonne 3-0540

СВЯТА ЛЯМПА

Прекрасний вівтарець для кождої католицької хати.

Гарне лагідне світло вічної лямпи світить крізь бурштиново забарвлене скло на ПОДІБНУ ДО ЖИВОЇ ФІҐУРИ ХРИСТА—вірна сцена з церкви в Римі. Кождий вірний католик повинен її мати в своїм домі. Разом з електричним прирядом.

Передше $5.00, тепер лише

$2.25

Не присилайте грошей. Заплатіть почтареви $2.25 і оплату пересилки при дорученню. (Ми оплачуємо пересилку, коли одержимо належитість разом із замовленням).

Ґарантуємо за вдоволення.

RELIGIOUS NOVELTY COMPANY,
259 Canal St., Dept. 501, New York City

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУВКА

(За краєвою українською пресою).

(34)

Два прикази.

Дальше оповідає свідок, що ком. Бубен говорив йому, що Чеховський прислав Бубенови по вбивстві Голувка аж два суперечні з собою прикази, які відносилися до особи Барановського, а другий, — не арештувати.

Миколу Мотику придержано з мого доручення в квітні 1932 р. враз з іншими діячами ОУН на дрогобицькому терені, коли вийшла на яву історія передачі бровнінґа Барановським через Оґродніка ґрупі Гнатова.

Мотика.

Перебуваючи в арештах городського суду у Львові, Мотика двічі писав прохання до віцепрокуратора. В другім своїм проханню Мотика зазначив, що хоче зложити зізнання щодо вбивства Голувка. На доручення віцепрезидента переслухав я Мотику, який, їдучи потягом між малою і великою стацією в Дрогобичі, зачув розмову двох невідомих йому чоловіків, з якої виходило, що один з них мав би бути справником убивства Голувка. З приводу недостачі потрібних доказів Мотику звільнено з арешту. Тому, що Мотика прирік мені, що вкаже тих чоловіків, яких розмову зачув у ваґоні, а які, як він казав, умовлялися щодо Трускавця. До Трускавця виїхав аґент Будни. Підчас інвіґілювання Мотики аґент Будни зауважив, що за ним ходять два Біласи і третій високого росту. Ціла поведінка Мотики вказувала, що він знає щось за вбивство Голувка, але тієї таємниці не хоче зрадити. Знаючи, що горячим бажанням Мотики було продовжувати науку в ґімназії, з якої усунено його а діяльність у „Пласті", прирік я йому, що пороблю старання, щоби попередня його діяльність не була перешкодою приняти його назад до ґімназії. Але він інформацій не давав.

Щойно по останнім арештуванню в звязку з Городком Мотика, побачивши мене в слідчім виділі у Львові, заявив мені, що до вбивства Голувка признався йому Василь Білас. Чи Мотика сам не брав участи в тому вбивстві, сам він не казав, а я не знаю.

Чеховський.

Чув я вже по вбивстві Голувка, що краєвий провід був заскочений його виконанням і вів з того приводу свої доходження й щойно опісля акцептував цей вчинок. З того виходило би, що вбивства Голувка оконала дрогобицька ґрупа, або за відомістю і дозволом повітового проводу. Як дійсно справа є, докладно не знаю і на питання, хто дав Гнатову приказ вбити посла Голувка в Трускавці, я не можу сказати нічого певного. Не маю також ніяких підстав припускати, що підкомісар Чеховський був на услугах УВО. Якщо Барановський причіпив мені кинення того роду підозріння, то мабуть викрутами пояснює собі мій висказ підчас переслухання, щодо вбивства Чеховського, коли на тему, хто може бути вбивником Чеховського, відповіав я, що УВО могло би вбити Чеховського, коли він був би для УВО небезпечний, або також був би на услугах УВО і не виконував доручень тієї орґанізації. Йшло мені про те, щоби льоґічно доказати Барановському, що УВО не мало ніякого інтересу вбивати Чеховського.

Зрештою УВО — це дивна орґанізація. Ніколи не знати, чого від неї можна сподіватися. Для прикладу свідок наводить, що 1930 р. УВО мала виконати атентат на Чеховського. Питав він про це Головінського, як був арештований. Головінський нібито відповів: „Так, це правда, бо такі атентати найлекше виконати, бо Чеховський мешкає за містом.

Сензаційна заява д-ра Шухевича.

Після перерви д-р Степан Шухевич встає і заявляє:

В актах розправи знаходяться дуже обширні зізнання підсудного Барановського, зложені ним перед поліцією. Тих зізнань підчас розправи не відчитано і вони залишилися тайною. Однак деякі подробиці з тих зізнань вийшли поза мури суду, а навіть одна подробиця опинилася на сторінках „Ґаз. Варшавської". Іменно та, що до мене явилися свого часу підчас розправи проти здогадних вбиників Собінського два людці і заявили, що це вони є винуватцями в злочині, за який відповідають перед судом інші обвинувачені.

Д-р Шухевич нібито тоді відраджував тим двом особам, щоби вони виявляли себе як винуватці.

В тому місці д-р Шухевич видимо схвильований ручається словом чести, що це є підлий наклеп і зголошує низку внесків на доказ того, що він не міг зробити такої речі.

„Мало цього — говорить д-р Шухевич; — уже підчас цієї розправи Барановський старається мене шантажувати. А саме одного дня Барановський звернувся до свойого оборонця д-ра Крайценнавера, щоби д-р Крайценнавер мені переказав, що коли я буду дальше тягнути Барановського за язик, то Барановський виявить, що я і д-р Волод. Старосольський у 1925 році прийшли раз до келії Барановського у вязниці і дали Барановському револьвери для виконання якогось атентату.

Заява д-ра Шухевича викликала на салі просто несамовите враження.

Предсідник до Барановського: прошу заявитися відносно цього внеску.

Барановський заявляє, що знає безпосередно від Підгайного і Романа Шухевича, що це вони є вбивниками Собінського, та що вони хотіли признатися до того вбивства, але їм це відраджено зробити. Чи це відрадив д-р Шухевич він не знає. Що до шантажу на особі д-ра Шухевича, то правдою є, що він говорив з д-ром Крайценнавером, що коли він сидів у вязничній келії, там були три револьвери. Д-р Шухевич вправді револьверів не приніс, але дав йому компас і ліхтарку.

Д-р Шухевич обурений встає і словом чести заперечує те, що говорив Барановський.

Власний оборонець проти Барановського.

Адв. д-р Крайценнавер заявляє, що з тим шантажом було дійсно так, як говорив д-р Шухевич. Заявляє, що словами Барановського він був страшенно обурений, та що навмисне передав ці слова Шухевичеви і Роґуцькому. Тоді також д-р Крайценнавер загрозив Барановському, що як він дальше буде в той спосіб поводитись і кидати наклепи на адвокатів, то він зложить свою оборону.

(Далі буде).

ГОТЕЛІ „З"...- і „БЕЗ"

У Болгарії, включно із столицею Софією, є готелі „з" і „без" блощиць. Наприклад у провінціональнім містечку є „кімната ч. 2. без блощиць за 40 левів, усі інші (!) кімнати по 30 левів. У честь болгарських готелів можна сказати, що не лише в Софії, а також і в інших містах є чисті мешкання, а коли навіть у готелі „Паляс" знайдете небажані комахи, то нема чого дивуватися, бо коли подорожний переспав лиш одну ніч у залізничому, витапіцерованому ваґоні, то звичайно переносить блощиці.

Готелі в болгарських містах мають, як і по інших краях, міжнародні назви, мають ліфти, пливучу воду, портієрів, що знають щонайменше шість мов.

На провінції є ще більше патріярхально. Власник готелю звичайно є своїм власним послугачем, як це є ще в звичаю в східніх готелях, званих „ганами". Такі „ганове" є ще й у Софії. По них ночують мужики, які в четвер вечором приходять до міста, щоби перебути в пятницю на торзі. Відколи мужикам заборонили стояти на вулицях і площах із возами, запряженими в буйволів, і розпалювати ватру, вони мусять ночувати по ганах. Довкола великого подвіря, на якому таборять вози, в партері є стайні та шопи, понад ними ґалерія з кімнататми, в яких є полеві ліжка або мати. Також при дорогах бувають іще „ганове", нераз іще з турецьких часів. Найгарніший та найбільший „ган", гарний караван-сарай із 17. століття, звалили недавно в Філіпополі, щоби затерти й цей спомин із турецьких часів.

Неодна несподіванка стріне чужинця в болгарському провінціональному готелі. Цікаве, що рушник дістане лише на виразне жадання, зате під кожним ліжком є пара шкіряних ходаків. Вода „пливе" із залютованої бляшанки з бензини, що завішена в сінях над мидницею. Коли в готелі багато гостей, то рано годі добитися до рушника та мила, в сінях перед „умивальнею" ціла черга. Готелевий хлопець дбає, щоби в бляшанці була вода, наливає її з ведра та за це дістає „бакшиш". В ліпших готелях є і щіточки до зубів. Є готелі, які для кожної кімнати мають нумеровану щіточку до зубів, а — як каже подорожник Брел, у готелі в Ахтополі над Чорним морем бачив лиш одну спільну щіточку, причеплену шнурочком до бляшанки.

Ріжниця.

Він: Мій брат зовсім інакший ніж я. Чи ви знаєте його?

Вона: Ні, та я хотіла би пізнати його.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

В справі оголошень не писати до редакції, ні до редакторів, бо це належить до адміністрації. Хто до цього не пристосується, хай не нарікає на спізнення з полагодженням справи чи її неполагодженням.

Жертви, Обєднання і „Свобода". — На запит у справі висилки жертв до краю через Обєднання і відношення до цього „Свободи" відповідаємо:

Становище наше вже було десятки разів обговорене й вияснене на сторінках нашого орґану. Ніхто нікого не змушує висилати жертви через Обєднання. Хто хоче бути далі рабом і не хоче розуміти, що коли не може йти разом навіть при збірці й посилці жертв на інвалідів, то хай ним буде. На це нема ради, є тільки надія, що совісна й ідейна праця Обєднання згодом переконає і найбільш невірних Томів і вони стануть не тільки на словах, але в практичній роботі до одного варстату праці як громадяни політично свідомі й здисципліновані та визнаючі авторитет і провід.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

„РИЗНИЦЯ"
СКЛАД ЦЕРКОВНИХ РІЧЕЙ.
131 RIVERSIDE DRIVE (at W. 86 St.)
NEW YORK, N. Y.
Telephone: ENDICOTT 2-1618.
251 S. Olshanska.

КУРЦІ ЗАОЩАДІТЬ 50% на вашім куренню. Тютюн до виробу: 75 ц., $1.00, $1.50, $$2.00, $3.00 і $4.00 за фунт. Бібулки 5 ц. за 100 і вище. Люльковий: 35 ц., 65 ц. і $1.00. Також виробляємо циґаретки на замовлення з вашим моноґрамом. При замовленню напишіть, який: легкий, середний або сильний. Висилаємо за посліплатою (C.O.D.). S. Silberger, 57 First Ave., New York, або 102 Avenue B, New York, N. Y. 269-

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРҐ.
Урядові години:
Від 1-3 пополудні і від 6-8 ввечір.
В неділі після умови. 236
29 Morton Street, Newark, N. J
Телефон: Market 3-4818

DR. M. SMITH
переніс свій офіс під число
9 LIVINGSTON PLACE,
NEW YORK CITY
ріг 16th Street (ч. 318 East)
напроти нового шпиталю межи
1st Ave. і Stuyvesant Park.
Telephone: Stuyvesant 9-5760

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРҐ І АКУШЕР
153 AVENUE B,
NEW YORK, N. Y.
(межи 9. і 10. ул.)
Tel. ALGONQUIN 4-8625.
Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділі після умови.

ІТАЛІЙСЬКІ ГАРМОНІЇ

всякого рода, ручно роблені, з найліпшого матеріялу і в низькій ціні. — МИ РОБИМО НАПРАВКИ і беремо уживані інструменти в заміну. Гарантуємо за вдоволення. Лекції даємо ДАРЕМНО.
ITALIAN ACCORDION CO.,
1014 Blue Island Av.
F 58, Chicago, Ill.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Tel: Orchard 4-2568

СПІВАНИК

для дітей дошкільного та шкільного віку на один, два і три голоси. Видання Рідної Школи. Зладив Михайло Гайворонський.
Ціна 35 центів.
„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(6)

Угга слідила за вожаком, поки він не скотився з табівки. Тепер табівка лежала коло нього, а його тіло її не прилягало. Вона підступила ближче та посягнула рукою. Але в тій самій хвилі сховала руку, перелякана. Потім вона знов подумала про страшного річного чорта та про страшну загибіль усього села. Вона схопила табінку та чим скорше її отворила. Вона переглянула, що було в середині. Там був ключ.

Угга пізнала його, бо це була одинока річ, якої вона не знала. Залізний ковнір, ланцюх і ключ забрав був Обібі від арабського викрадача невільників, котрого Обібі взяв у неволю, вбив і зїв. Канібальський ватажок усе хвалився цими здобутками. Накінець він навчився замикати й відчиняти замок. Від того часу вже неодин бранець носив цей ковнір на своїй шиї, поки його зварили в кітлі. Так він тепер держав цього дивного річного чорта.

Угга держала ключ міцно в руці та, дрожачи вся, скрадалася до дверей. Тої ночи Міранда почув коло входу до своєї вязниці якісь невиразні шелести, немовби хтось скрадався до нього. „Хто це міг би бути?" — сказав він до себе півголосом. „Це я, Угга, дочка Хамиса", відповів голос тихцем. „Я прийшла тебе визволити, щоби ти знав, що в селі Обібі є ще твої приятелі, та щоби ти не знищив села. Памятай на свою обіцянку!"

Міранда врадувався. От він мав щастя. Він питався, чи дівчина послухала його й щодо того, щоби нікому ні словом не сказати. „Але як ти можеш визволити річного чорта?" — він спитав. „Дивись", вона відповіла", я принесла ключ до ковніра на твоїй шиї". Вона підійшла до нього та подала йому ключ. Потім вона хотіла втекти, але Міранда схопив її за руку. „Як я визволюсь", він сказав, „ти мусітимеш провести мене по пралісі. Хто мене визволить, мусить і це мені зробити, коли хоче зискати собі мою ласку". Угга боялась, але не мала відваги відмовити.